

DYSLEXIEBELEID

Inhoud

1. Wat is dyslexie?.....	2
2. Doel en uitgangspunten.....	4
3. Signaleren en screenen.....	5
4. Begeleiding en ondersteuning.....	5

1. Wat is dyslexie?

Dyslexie is een complex probleem dat invloed heeft op het gehele functioneren van een leerling. Het komt voor in alle vormen van onderwijs en is niet gebonden aan intelligentie of sociaal-economische achtergrond. Leerlingen met dyslexie ervaren zeer veel moeite met het aanleren en het accuraat en/of vlot toepassen van het lezen, schrijven en/of spellen op woordniveau. (Henneman, Bekebrede, Cox & De Krosse, 2013). Bij leerlingen met dyslexie is sprake van didactisch resistentie. Dat houdt in dat extra hulp en inspanning niet of nauwelijks leiden tot verbetering van de lees- en spellingsresultaten (Stichting Dyslexie Nederland, 2008). Mogelijke gevolgen van dyslexie voor het leren zijn beschreven in onderstaande tabel (Henneman, Bekebrede, Cox & De Krosse, 2013). Niet alle punten doen zich in gelijke mate voor bij leerlingen; de gevolgen verschillen per individu.

Lezen	- Traag en niet accuraat (hardop) lezen, ook bekende woorden worden niet altijd vlot en goed gelezen. - Het weglaten en/of toevoegen van woorden. - Omdat het technisch lezen te veel aandacht vraagt, is er soms te weinig aandachtscapaciteit over voor tekstbegrip. - Omdat lezen zo veel tijd en inspanning kost, leveren vooral lange tekstenproblemen op.
Spellen	- Veel spelfouten, zowel in complexe als in alledaagse, eenvoudigewoorden. - Bij onbekende spellingen onvoldoende kunnen terugvallen op een adequate strategie (regelstrategie, inprentstrategie, luisterstrategie). - Bij onbekende spellingen onvoldoende kunnen terugvallen op het analyseren van woorden in (bekende) woorddelen en afzonderlijke letters. - Weinig inzicht in woordopbouw. Dit kan zich uiten in: - Moeite met het herkennen van delen uit woorden die hetzelfde zijn, waardoor het lezen en spellen trager en met meer fouten gaat (bijv. morfeem -heid zit zowel in schoonheid als in wijsheid). - Moeite met het leggen van de relatie tussen spelling, grammatica en betekenis waardoor er spelfouten gemaakt worden (bijv. verkeerd-verkeert; hei-hij; grote-grootte).
Leren/Algemeen	- Problemen met het leren en lezen van losse woorden (zonder context). - Woordvindingsproblemen. - Doordat het lezen zo veel aandacht vraagt, te weinig aandachtscapaciteit voor het volgen van de tekststructuur, waardoor de rode draad zoekraaken het maken van een samenvatting moeilijk is. - Het tekort aan aandachtscapaciteit kan ook leiden tot: - Niet begrijpen van complexe vragen. - Niet onthouden van meervoudige instructies, terwijl ze de afzonderlijke taken wel kunnen uitvoeren. - Moeite met teksten/boeken met onoverzichtelijke structuur/lay-out - Doordat het spellen van afzonderlijke woorden zo veel aandacht vraagt, te weinig aandachtscapaciteit bij het schrijven waardoor het aanbrengen van een tekststructuur en een heldere lay-out moeilijk is. - Door te weinig lezen blijft de woordenschat soms beperkt. - Afname van tempo en nauwkeurigheid als er 'onder druk' gewerkt moet worden (proefwerken, schoolonderzoeken, examens). - Door niet-nauwkeurig lezen problemen met het maken van multiple choice-toetsen, waar kleine verschillen in antwoorden vaak cruciaal zijn. - Moeite met het maken van aantekeningen tijdens het luisteren.

	- Moeite met het (snel) opschrijven van informatie die wordt gedicteerd door de leerkracht. - Moeite hebben (en fouten maken) bij het overnemen van aantekeningen van het (digi)bord. - Fouten maken of fouten over het hoofd zien bij het zelf corrigeren van oefeningen tijdens klassikale besprekingen. - Moeite met het onthouden of ophalen van namen/begrippen uit het geheugen (denk aan jaartallen bij geschiedenis en topografie bij aardrijkskunde).
Spreken/luisteren	- Moeite met onthouden van uitspraak van woorden/klanken. - Moeite met het verstaan van 'snelle' spraak. - Moeite met luisteroefeningen, omdat de woorden en klanken niet goed worden verwerkt. - Moeite met luisteroefeningen vanwege gebrek aan tijd, omdat het lezen van de vraag en opschrijven van het antwoord meer tijd kost dan de gegeven tijd.
Moderne vreemde talen	- Moeite met het onthouden van geleerde woorden. Er is onvoldoende resultaat van intensief oefenen. Dit werkt door in alle overige vaardigheden (spreken, luisteren, begrijpend lezen en schrijven) in de moderne vreemde talen. - Moeite met het aanleren van nieuwe klank-tekenkoppelingen waardoor ze zich de uitspraak moeilijk eigen maken. - Moeite met het verstaan van 'snelle' spraak van moedertaalsprekers in de moderne vreemde talen. - Moeite met spellen. - Moeite met afleiden van woordbetekenissen en spellingen, doordat er weinig inzicht in woordopbouw is. - Moeite met het herkennen van delen uit woorden die hetzelfde zijn, waardoor het lezen en spellen trager en met meer fouten gaat (bijv. jour zit zowel in aujourd'hui als in toujours en journal). - Moeite met het leggen van de relatie tussen spelling, grammatica en betekenis, waardoor er spelfouten gemaakt worden (bijv. enemys i.p.v.enemies; Hande i.p.v.Hände; tu pense i.p.v. tu penses). - Gebruik van de Nederlandse spelling bij het schrijven in de moderne vreemde talen.
Taak- en werkhouding	- Ongestructureerd, inadequaet en/of vluchtig taakgedrag en werkhouding. - Moeite met plannen en vasthouden van de volgorde van denkstappen. - Onvoldoende werkverzorging. - Onvoldoende metacognitieve vaardigheden voor zelfsturing. - Inadequate leerstijlen. - Onvoldoende of tanend doorzettingsvermogen.

2. Doel en uitgangspunten

In dit document wordt beschreven hoe er op het YES College omgegaan wordt met leerlingen met (een vermoeden van) dyslexie. Hierbij staat een aantal doelen centraal:

- Leerlingen met dyslexie kunnen de opleiding volgen waartoe ze op basis van hun cognitieve capaciteiten in staat zijn.
- Leerlingen kunnen omgaan met hun dyslexie.
- Ze vergroten hun functionele lees- en schrijfvaardigheid, zo nodig met hulpmiddelen.

Om deze doelen te bereiken, hanteren we een viertal uitgangspunten in het faciliteren en ondersteunen van dyslectische leerlingen.

1. **De leerling staat centraal.** De begeleiding wordt op maat afgestemd, waarbij continue wordt gekeken naar de vraag “Wat heeft deze leerling nodig?”. Sommige leerlingen hebben voldoende aan de basisondersteuning en anderen hebben ondersteuningsbehoeften waarbij extra ondersteuning nodig of gewenst is. Dit wordt altijd met leerling en ouders/verzorgers besproken.
2. **Economische principe.** De begeleiding moet gericht zijn op maximaal resultaat met een (voor de leerling) minimale extra inspanning. Hierbij houden we ook rekening met wat er op de basisschool al geboden is aan de leerling en borduren hier indien mogelijk op voort.
3. **Dyslexieverklaring is een vereiste.** Om aanspraak te kunnen maken op de faciliteiten/ondersteuning moet de leerling over een geldige diagnose beschikken, afgegeven door een GZ-psycholoog of orthopedagoog. Ouders/verzorgers zijn ervoor verantwoordelijk dat de school in het bezit is van een diagnoseverklaring.
4. **Redelijkheid.** Bij het zoeken naar passende faciliteiten en vormen van ondersteuning is het van belang dat het begrip ‘redelijkheid’ bewaakt wordt. Dit hangt doorgaans af van de mate van aanvaardbaarheid van de school en de haalbaarheid voor de leerling.

3. Signaleren en screenen

Het is van groot belang dat hardnekkige lees- en spellingsproblemen zo snel mogelijk worden herkend. Over het algemeen gebeurt dit al op de basisschool en is er al een dyslexieverklaring afgegeven voordat de leerling instroomt op het YES College. De schoolt screent (eerstejaars) leerlingen op basis van:

- het onderwijskundig rapport (OKR) dat wordt verstrekt door de basisschool;
- eventueel aanvullende informatie van de basisschoolleerkracht tijdens de warme overdracht(BOVO);
- observaties door de mentor en vakdocenten tijdens de leerlingbespreking drie keer per schooljaar;
- afname van signaleringstoetsen in de brugklas door het ondersteuningsteam of docent Nederlands indien hier aanleiding voor wordt gezien.

Het YES College heeft geen orthopedagoog of remedial teacher in huis. Indien na de screening een vermoeden bestaat van dyslexie, wordt er doorverwezen naar externe instanties voor dyslexieonderzoek en/of dyslexiebehandeling.

4. Begeleiding en ondersteuning

De begeleiding op het YES College wordt ingedeeld in drie verschillende niveaus: basisondersteuning, aanvullende basisondersteuning en extra ondersteuning.

Basisondersteuning

Onder de basisondersteuning valt de begeleiding die in principe aan iedere leerling van de school wordt geboden. Dit betreft de reguliere ondersteuning in de klas, zie hiervoor het schoolondersteuningsprofiel op de website van het YES College. Te denken valt aan o.a.(verlengde) instructie door de docent, differentiatie tijdens de keuze-uren, handelingsgericht en planmatig werken, oplossingsgerichte leerlingbesprekingen en mentorbegeleiding.

Aanvullende basisondersteuning

Met aanvullende basisondersteuning wordt de extra begeleiding/faciliteiten in de klas bedoeld die bovenop de basisondersteuning komt. Dit gebeurt binnen de kaders van de wet- en regelgeving.

Hierbij biedt het YES College het volgende aan:

- Iedere leerling met een dyslexieverklaring voert bij de start op het YES College (dus als aanstaande brugklasser of in hogere leerjaren in het geval van zij-instroom) een kennismakingsgesprek met het ondersteuningsteam, leerling en ouder(s)/verzorger(s). Hierin worden de onderwijsbehoeften van de leerling besproken en bekijken we de mogelijkheden.
- Iedere leerling met een dyslexieverklaring maakt in samenspraak met het ondersteuningsteam een faciliteitenkaart. Op deze kaart noteren we de compenserende en dispenserende maatregelen waar docenten rekening mee dienen te houden en de inspanningsplichten van de leerling. Minimaal één keer per jaar wordt het gebruik van de faciliteitenkaart geëvalueerd met de leerling, het ondersteuningsteam en indien nodig/gewenst ouder(s)/verzorger(s). Mogelijke maatregelen op de faciliteitenkaart zijn de onderstaande. Deze worden altijd in overleg met school, leerling en ouder(s)/verzorger(s) bepaald en worden afgeleid uit de adviezen die zijn afgegeven in de dyslexieverklaring die is opgesteld door de GZ-psycholoog.
 - Extra tijd voor S.O.'s/proefwerken/examens
 - Geen onverwachte leesbeurten
 - Gebruik van een laptop met spellingscontrole tijdens de les en toetsen
 - Gebruik van een laptop met tekst-spraaksoftware(Alinea) tijdens de les en toetsen
 - Minimalisatie van overschrijftaken (bijv. aantekeningen kopiëren)
 - Aangepaste beoordeling voor spellingsfouten
 - Mondeling i.p.v. schriftelijk overhoren (alleen mogelijk in de onderbouw)
 - Gebruik van opzoekboekjes (alleen mogelijk in de onderbouw)
- Iedere leerling met een dyslexieverklaring mag gebruik maken van het compenserende softwareprogramma Alinea Suite. Dit is een uitgebreid computerprogramma dat ondersteuning biedt bij het lezen, schrijven en studeren. Zo kan het o.a. schoolboeken en toetsen laten voorlezen, heeft het een voorspelfunctie tijdens het schrijven en biedt het handvatten voor het samenvatten van teksten. De leerling mag dit zowel tijdens de lessen, toetsen als tijdens het centraal eindexamen gebruiken.
- Iedere leerling met een dyslexieverklaring mag gebruik maken van het remediërende softwareprogramma Muiswerk. Met dit programma kunnen leerlingen die hier gemotiveerd voor zijn, extra oefenen met de Nederlandse taalvaardigheid. Zij doen dit in samenspraak met een docent en/of ondersteuningsteam.

Extra ondersteuning

Indien blijkt dat de geboden faciliteiten en ondersteuning niet leiden tot het beoogde resultaat, kan in overleg met ouder(s)/verzorger(s), leerling en ondersteuningsteam gekeken worden naar aanvullende of andere maatregelen. Een mogelijkheid hiervan is het bieden van extra ondersteuning/interventies buiten de klas door externe partijen. Voor leerlingen die extra ondersteuning krijgen aangeboden, wordt een O.P.P. (OnderwijsPerspectiefPlan) opgesteld in samenspraak met de coördinator passend onderwijs.